

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2025 (RO)
**„Studiul chimic al metabolitelor secundari din sursele naturale locale și valorificarea
potențialului lor aplicativ în baza lărgirii diversității moleculare cu funcționalitate multiplă”**
Codul subprogramului 010601

Au fost analizate prin metoda GC-MS o serie de probe de ulei de narcisă, absolut de trandafir, extracte din propolis moldovenesc și *Mentha Longifolia*. A fost elaborată o metodă de analiză HPLC a conținutului de acid rosmarinic în extractele vegetale. În baza metodei elaborate au fost analizate extractele obținute din câteva plante din familia *Lamiaceae*. A fost realizată sinteza a 6 tiosemicarbazone drimanice și homodrimanice, care ulterior au fost supuse reacției de heterociclizare cu acidul cloroacetic în mediu basic. În urma acestor transformări s-au obținut 6 hibridi moleculari cu structură drimanică/homodrimanică și tiazolidinonică. Au fost obținute o serie de azide și lactame cu structură izoagatanică și drimanică care au fost transmise pentru testări ale activității biologice. În scopul sintezei caulerpinei, a fost elaborat un proces radicalic de alchilare a indolului în condiții de cataliză fotoredox cu lumină vizibilă. A fost propusă o abordare originală pentru obținerea derivaților hidroxilați ai acidului *ent*-kaur-16-enoic, bazată pe transformarea scheletului de carbon al acidului *ent*-trachiloban-19-oic izolat din deșeurile de cultivare a florii soarelui. A fost realizată sinteza acizilor *ent*-gomerici și esterii lor metilici. Amestecului de esterii a fost transformat în azide care la hidrogenizare și tratare cu agent de guanidilare au format alchilguanidinele labdanice cu structura manoiloxidului. Au fost sintetizate 4 acilguanidine noi cu structură terpenică. Acil- și alchilguanidinele sintetizate au fost transmise pentru studii avansate a activității biologice.

A fost realizată condensarea derivaților cetonic ai 1,2,4-triazolului cu aldehide aromatice în condiții de cataliză bazică într-un solvent protic, obținându-se o serie de cetone α,β -nesaturate. A fost studiată interacțiunea cetonei respective cu aldehidele alifatic și ciclice, s-au identificat produșii de reacție, inclusiv compușii înzestrați cu trei centre chirale. A fost realizat un studiu al posibilității formării produselor ciclice peroxidice fără participarea ozonului, prin reacția 1,5-dicetonelor liniare nesaturate cu H_2O_2 . Produșii trioxolanici obținuți au fost izolați și caracterizați. A fost studiată sinteza și bioevaluarea 3,4-dihidropirimidin-2(1H)-onelor/tionelor catalizată de clorura de colină. Pentru a determina domeniul de aplicare al 3,4-dihidropirimidin-2(1H)-onelor, a fost studiată reacția esterului acetoacetic cu uree/tiouree și o serie de benzaldehide substituie. S-a demonstrat că, în reacția esterului acetoacetic cu uree în etanol la reflux și 25 mol% clorură de colină, randamentul produsului derivat din 3,4-dimetoxibenzaldehydă este comparabil cu randamentele obținute pentru produsele bazate pe benzaldehydă și 4-metoxibenzaldehydă. Randamentul maxim de 78% a fost obținut în cazul 3-nitrobenzaldehydei. A fost demonstrată posibilitatea re-utilizării catalizatorului fără pierderea eficienței catalitice. Colecția de substanțe cu structură dihidropirimidinonică a fost evaluată la activitatea antibacteriană și citotoxică, demonstrând pentru unii reprezentanți valori sub-micromolare ale concentrațiilor minime inhibitorii.

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2025 (EN)

„Chemical study of secondary metabolites from local natural sources and valorization of their application potential basing on broadening molecular diversity with multiple functionality”

Subprogram code 010601

A series of samples of narcissus oil, rose absolute, Moldovan propolis extracts and *Mentha Longifolia* were analyzed by GC-MS. A HPLC method for the analysis of the content of rosmarinic acid in plant extracts was developed. Based on the developed method, extracts obtained from several plants of the *Lamiaceae* family were analyzed. The synthesis of 6 drimanic and homodrimanic thiosemicarbazones was carried out, which were subsequently subjected to the heterocyclization reaction with chloroacetic acid in a basic medium. As a result of these transformations, 6 molecular hybrids with drimanic/homodrimanic and thiazolidinonic structures were obtained. A series of azides and lactams with isoagatonic and drimanic structures were obtained and were submitted for testing of biological activity. For the purpose of caulerpine synthesis, a radical alkylation process of indole under visible light photoredox catalysis conditions was developed. An original approach was proposed for obtaining hydroxylated derivatives of *ent*-kaur-16-enoic acid, based on the transformation of the carbon skeleton of *ent*-trachyloban-19-oic acid isolated from sunflower cultivation waste. The synthesis of *ent*-gomeric acids and their methyl esters was carried out. The mixture of esters was transformed into azides which upon hydrogenation and treatment with a guanidylating agent formed labdanic alkylguanidines with the mannoyl oxide structure. Several new acylguanidines with the terpenic structure were synthesized. The synthesized acyl- and alkylguanidines were submitted for advanced studies of biological activity. The condensation of ketone derivatives of 1,2,4-triazole with aromatic aldehydes was carried out under basic catalysis in a protic solvent, obtaining a series of α,β -unsaturated ketones. Their interaction with aliphatic and cyclic aldehydes was studied as well, the reaction products, including compounds with three chiral centers, were identified. A study was carried out of the possibility of forming cyclic peroxide products by the reaction of linear unsaturated 1,5-diketones with H_2O_2 without the use of ozone. The trioxolane products were isolated and characterized. The synthesis and bioevaluation of 3,4-dihydropyrimidin-2(1H)-ones/thiones catalyzed by choline chloride was studied. In order to determine the scope of their application, the reaction of acetylacetic ester with urea/thiourea and a series of substituted benzaldehydes was studied. It was demonstrated that, in the reaction in refluxing ethanol and 25 mol% choline chloride, the yield of the product derived from 3,4-dimethoxybenzaldehyde is comparable to the yields obtained for products based on benzaldehyde and 4-methoxybenzaldehyde. The maximum yield of 78% was obtained in the case of 3-nitrobenzaldehyde. The possibility of re-using the catalyst without loss of catalytic efficiency was demonstrated. The collection of substances with dihydropyrimidinonic structure was evaluated for antibacterial and cytotoxic activity, demonstrating for some representatives sub-micromolar values of minimum inhibitory concentrations.